

1. INTRODUCCIÓ

Cada any, més de 250.000 organismes i agències públiques gasten aproximadament el 14% del Producte Interior Brut (PIB) de la UE en obres, subministraments i serveis. Per tant, l'administració pública constitueix un mercat estratègic clau, capaç de contribuir al canvi cap a una economia circular a través de les seves preferències de compra.

Més específicament, "La contractació pública circular pot definir-se com el procés mitjançant el qual les autoritats compren obres, béns o serveis que busquen contribuir a tancar els cicles d'energia i materials dins de les cadenes de subministrament, al mateix temps que minimitzen i, en el millor dels casos, eviten els impactes ambientals negatius i la creació de residus al llarg de tot el seu cicle de vida" (EU Toolkit, 2019). La contractació pública és vista com un mitjà cap a una activitat econòmica i social ambientalment sostenible.

Aquest Toolkit pretén integrar les normes i principis generals de la Unió Europea sobre contractació pública relacionats amb la gestió de residus. Se centra tant en els procediments de contractació pública per a la gestió de residus com en la contractació pública ecològica per abordar la prevenció de residus.

Com es veurà, una implementació apropiada de compres públiques verdes (CPV), ha de definir el que es necessita comprar sobre la base d'una elecció informada, així com també ha de fer un ús hàbil de les especificacions tècniques en les convocatòries de licitació. En efecte, els criteris d'adjudicació dels contractes, les especificacions tècniques i les condicions d'execució dels contractes seran les pautes per definir el servei, obra o subministrament a adquirir.

1.1. DEFINICIÓ DE L'OBJECTE DEL CONTRACTE

L'òrgan de contractació ha de ser conscient de les seves obligacions i de la seva capacitat d'influència a través de la contractació pública. Per a garantir una CPV, ha de considerar com integrar millor els criteris sostenibles amb les seves necessitats de servei, obra o subministrament.

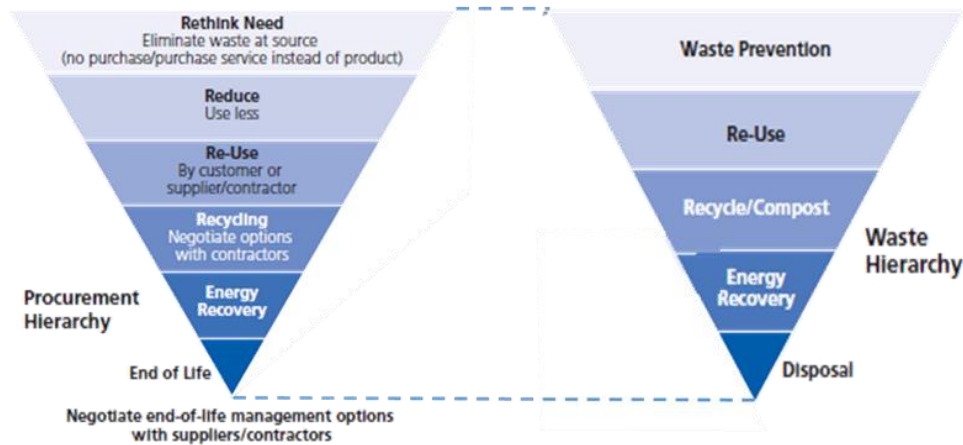
Definir correctament l'objecte d'un contracte públic és important perquè els criteris d'adjudicació del contracte han d'estar vinculats al mateix, segons la Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública. Per tant, a més de les necessitats reals i la pròpia naturalesa de l'objecte, s'han d'identificar els seus principals impactes ambientals.

"Aquestes primeres etapes preparatòries del cicle d'adquisicions brinden l'oportunitat de desafiar la necessitat i adoptar diferents enfocaments i models comercials més circulars en fer-se preguntes, per exemple, es necessiten vehicles o mobilitat? La contractació circular requereix comprendre no només de què estan fets els productes i d'on provenen, sinó també com s'utilitzaran i què succeirà amb ells després de la seva primera vida" (EU Toolkit, 2019).

Per definir l'objecte, s'ha de parar atenció a: la prevenció (reducció del consum); reutilització (considerant opcions per comprar articles reutilitzats o remanufacturats); fomentar mercats per a materials secundaris (per exemple, especificant contingut reciclat en nous productes); fomentar la

innovació per a productes (i serveis) més circulars; optimitzar la vida útil dels productes a través de la reparació i el manteniment o contractes de servei i opcions de venda i posar en valor les opcions de fi de vida útil d'un producte que ajudi a la circularitat, com els sistemes de retorn. (EU Toolkit, 2019).

Figura 1. Contractació pública circular. Jerarquies

Font: EU Toolkit, 2019.

Una definició precisa del tema ha de tenir en compte l'opinió de les parts interessades i els proveïdors. Per a això, la Directiva de Contractació Pública 2014/24/UE estableix les consultes preliminars de mercat. Permeten als funcionaris i treballadors públics conèixer com un servei, obra o subministrament que estan planificant podria ser realitzat pels potencials contractistes. Ajuda a avaluar si els plans d'adquisicions són factibles i si el seu abast i característiques són desitjables. La consulta haurà, en tot cas, ajustar-se als principis de no discriminació i transparència, i evitar falsejar la competència.

Aquest sistema és útil per informar els operadors econòmics dels plans de contractació i dels requisits pel que fa a la gestió de residus i la circularitat, i alhora permet que l'autoritat contractant entengui el que el mercat pot oferir.

El personal professional involucrat en el procediment de contractació, inclosos els experts tècnics i de mercat, ha d'estar compromès amb la compra ambiental i amb el seu acompliment social. En fer-ho, s'establirien criteris d'adjudicació de contractes alineats amb CPV, per a materialitzar la voluntat política reflectida en la normativa (Pernas, 2022).

2. PAUTES DE LA CPV

Aquesta secció conté una revisió de les pautes incloses a les principals normatives de la Unió Europea que ajuden les administracions públiques a ambientalitzar els subministraments, obres i serveis que necessiten contractar. Es revisen les regles i principis fonamentals de la contractació pública, així com les diverses etapes processals en les quals es poden col·locar i provar els requisits ambientals, juntament amb un parell de breus comentaris sobre qüestions essencials vinculades a la gestió de residus.

2.1. Marc Legal

La Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública pretén, entre altres coses, permetre als compradors públics fer un millor ús de la contractació pública en suport d'objectius socials comuns. També aclareix com els poders adjudicadors poden contribuir a la protecció del medi ambient i la promoció del desenvolupament sostenible.

Els criteris ambientals estan vinculats a tot el procediment de contractació i van més enllà del compliment de la legislació ambiental, social i laboral¹. Així, les condicions especials relatives a l'execució d'un contracte poden incloure consideracions econòmiques, relacionades amb la innovació, mediambientals, socials o laborals.²

La Directiva 2014/23/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre l'adjudicació de contractes de concessió és també una normativa rellevant, en particular per als contractes de concessió de recollida i gestió de residus. També proporciona garanties processals i principis generals³ per a la contractació pública relacionats amb les obligacions ambientals i amb la incorporació d'especificacions tècniques sobre criteris ambientals.

Aquests mandats en les normes específiques de contractació pública s'enforteixen en la regulació de residus. En particular, segons la Directiva (UE) 2018/851 del Parlament Europeu i del Consell, de 30 de maig de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2008/98/CE sobre residus⁴, la contractació pública sostenible per fomentar una millor gestió dels residus i l'ús de materials reciclats en els productes i materials, són instruments econòmics per incentivar l'aplicació de la jerarquia de residus. També obliga els Estats membres a utilitzar criteris de contractació per promoure la reutilització i el reciclatge, i integrar-los en redactar els seus programes de prevenció de residus.⁵

A més, els ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) nº 12, inclosos a l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, adoptada per tots els Estats Membres de Nacions Unides en 2015, estableixen la necessitat d'assegurar patrons de producció i consum sostenibles i inclouen, entre les

¹ Art. 18 Public Procurement Directive 2014/24/EU.

² Art. 18 Directiva de Contractació Pública 2014/24/UE.

³ Art. 30 Concession Contracts Directive 2014/23/EU.

⁴ Annex Waste amending Directive (EU) 2018/851, new Annex IVA Waste Directive 2008/98/EC.

⁵ Art. 29 Waste Directive 2008/98/EC.

seves metes, la promoció de pràctiques de contractació pública que siguin sostenibles, d'acord amb les polítiques i prioritats nacionals.

2.2. Normes i principis fonamentals de la Contractació pública

Els principis generals que regeixen la contractació pública continuen sent els mateixos per a la CPV, com la transparència i la igualtat de tracte dels operadors econòmics, garantir la qualitat, la continuïtat, l'accessibilitat, l'assequibilitat, la innovació, la disponibilitat i l'exhaustivitat dels serveis, el respecte de les necessitats específiques de les diferents categories d'usuaris o la implicació i apoderament dels usuaris.⁶ L'elecció de la millor relació de qualitat és també un element clau de la contractació pública.

En adjudicar contractes públics verds, els poders adjudicadors han d'aplicar els procediments nacionals (és a dir, oberts, restringits o acords marc). No hi ha regles específiques en aquest camp.

2.3. Criteris d'adjudicació de contractes, especificacions tècniques i condicions d'execució dels contractes

Els criteris d'adjudicació de contractes, les especificacions tècniques i les condicions d'execució dels contractes són les eines, dins un procediment de contractació pública, per configurar la naturalesa completa del subministrament, obra o servei i comunicar-la als operadors econòmics. Per tant, tots tres podrien jugar un paper clau en el foment de l'economia sostenible.

La Directiva de contractació pública 2014/24/UE estableix els criteris per a la selecció del contractista. La millor oferta de qualitat-preu s'ha d'identificar sobre la base de criteris econòmics i qualitatius, a través d'un enfocament de rendibilitat.

Els criteris d'adjudicació són aquells que permetran la selecció de la millor oferta possible. Aquests criteris inclouen, entre d'altres, els aspectes ambientals, aquells que possibiliten que l'òrgan de contractació generi, a través de les CPV, majors incentius per als negocis sostenibles. Per exemple, en el cas d'un procediment públic de contractació de recollida de residus, els criteris ambientals podrien ser una adequada formació específica dels treballadors del contractista o l'ús de vehicles energèticament eficients.⁷

D'altra banda, les condicions d'execució dels contractes⁸ són aquelles que permetran als poders adjudicadors contribuir a la consecució d'objectius mediambientals. Sempre vinculats a l'objecte del contracte, són obligatoris i poden incloure consideracions ambientals.

En el cas de licitacions per a concessions, els requisits tècnics són aquells que defineixen les característiques exigides a les obres o serveis objecte de la concessió. Poden incloure condicions

⁶ Art. 76 Public Procurement Directive 2014/24/EU.

⁷ Art. 67 Public Procurement Directive 2014/24/EU and art. 41 Concession Contracts Directive 2014/23/EU.

⁸ Art. 70 Public Procurement Directive 2014/24/EU.

ambientals i climàtiques d'acompliment,⁹ i també estar referides al procés específic de producció o prestació de les obres o serveis demanats.

Per exemple, en el cas d'un procediment públic de contracte de recollida de residus, les condicions ambientals podrien ser l'ús de contenidors de residus intel·ligents, que poden incloure especificacions de sistemes de "pagament per generació" o "Coneixement per generació", i l'ús d'aplicacions relacionades.

En l'última secció es proporcionen exemples de bones pràctiques.

2.4. Especificitats de la gestió de residus

Més enllà de les Directives de Contractació Pública i Contractes de Concessió, altres normatives de la Unió Europea augmenten les possibilitats que els poders adjudicadors elaborin documents de contractació pública verda centrats en la gestió de residus. Aquest és el cas, concretament, de les etiquetes ecològiques europees, la reducció de l'impacte de determinats productes plàstics en el medi ambient i els contractes reservats.

A més, els poders adjudicadors han de prestar la deguda atenció a com s'han d'adaptar els contractes públics i les concessions a l'evolució dels sistemes de recollida selectiva. Tant els nous com els ja adjudicats.

2.4.1. Etiqueta Ecològica Europea

L'establiment i l'aplicació del sistema voluntari d'etiqueta ecològica de la UE està regulat pel Reglament (CE) n° 66/2010 del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de novembre de 2009. Aquest reglament tècnic pot ajudar els Estats membres a definir directrius a l'hora d'establir els seus Plans d'Acció Nacionals de Compra Pública Verda i a considerar l'establiment d'objectius per a la compra pública de productes respectuosos amb el medi ambient. De fet, és una forma eficient de garantir procediments adequats de contractació pública ecològica. Els criteris i condicions estan vinculats a especificacions tècniques relacionades amb tot el cicle de vida del producte. És un sistema legalment segur i senzill per demanar especificacions ambientals (Pernes, 2022).

A més, les etiquetes es reconeixen com a mitjà de prova que les obres, serveis o subministraments es corresponen amb les característiques exigides per les Directives de Contractes de Compres i Concessions Públiques.¹⁰

2.4.2. Reducció de l'impacte de determinats productes plàstics en el medi ambient

La Directiva (UE) 2019/904 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juny de 2019, sobre la reducció de l'impacte de determinats productes plàstics al medi ambient estableix clarament que "La

⁹ Art. 36 Concession Contracts Directive 2014/23/EU.

¹⁰ Art. 43 Public Procurement Directive 2014/24/EU and 36 Concession Contracts Directive 2014/23/EU.

lluita contra les escombraries és un esforç compartit entre les autoritats competents, productors i consumidors. Les autoritats han de predicar amb l'exemple".¹¹

La contractació pública sembla ser una mesura eficaç per aconseguir una reducció ambiciosa i sostinguda del consum de productes de plàstic d'un sol ús.¹²

2.4.3. Contractes reservats

La recollida i gestió municipal de roba i residus tèxtils de segona mà, així com d'altres objectes antics, podrà tenir un contingent reservat dins de la CPV per als operadors econòmics el principal objectiu dels quals sigui la integració social i laboral de persones amb discapacitat o desfavorides.¹³

Els contractes reservats poden contribuir als objectius de preparació per a la reutilització, a més de l'augment de la reparació i la dinamització del mercat de segona mà. També pot donar suport a projectes destinats a la reinserció social, així com per retornar al mercat material rebutjat (Pernas, 2022).

2.5. Mitjans de prova

Tots els requisits establerts en els documents de contractació (criteris d'adjudicació, especificacions tècniques o condicions d'execució) han d'estar recolzats amb eines (per exemple, informes de prova o certificacions) per fer un seguiment i verificar adequadament la conclusió exitosa de l'obra, servei o subministrament.

Els poders adjudicadors han de comprendre que els mitjans de prova ambientals requerits als operadors econòmics¹⁴ poden ser complexos i basats en coneixements tècnics, per la qual cosa es poden requerir habilitats tècniques especialitzades.

¹¹ Whereas (35) Plastic Directive 2019/904.

¹² Art.4 Plastic Directive 2019/904

¹³ Art. 20 Public Procurement Directive 2014/24/EU and art. 24 Concession Contracts Directive 2014/23/EU.

¹⁴ Art. 44 Public Procurement Directive 2014/24/EU.

3. UNA POLÍTICA DE CPV

Una CPV eficient requereix un pla i una estratègia adequats. De fet, una política clara i escrita proporciona una base útil sobre la qual construir un enfocament de CPV coherent, ben coordinat i estructurat. Una política donarà suport als qui impulsen el procés dins d'una organització (Toolkit EU, 2019).

Figura 2. Els beneficis d' una Política de CPV

Font: EU ToolKit, 2019.

Figura 3. Exemples de polítiques d' adquisicions sostenibles i innovadores

Oslo – La contractació pública responsable és un dels sis subobjectius de l'Estratègia de Compres.

Barcelona – Les iniciatives de CPV es detallen al Programa + Ajuntament Sostenible, que forma part de l'Agenda 21 de Barcelona.

Copenhague – El Pla Climàtic CPH 2025 reconeix el paper de les compres en la transformació cap a una ciutat neutra en carboni.

Budapest – El Programa Ambiental de Budapest (2017-2021) inclou l'objectiu de processos 100% CPV, així com altres objectius específics del sector.

Font: EU ToolKit, 2019.

3.1. APLICACIÓ DE CPV

Aquesta taula ofereix una selecció de casos amb exemples de CPV replicables centrats en la prevenció o gestió de residus. Es pot apreciar com els organismes públics aprofiten les pautes de CPV per influir en el canvi cap a una producció i provisió de serveis més sostenibles.

Taula 1. Ejemplos de Compra Pública Verde

ENTITAT PÚBLICA	OBJECTE DEL CONTRACTE	TIPUS DE CONTRACTE	PREPARACIÓ	CRITERIS D'ADJUDICACIÓ I ESPECIFICACIONS TÈCNIQUES I CONDICIONS D'EXECUCIÓ	RESULTAT ASSOLIT
Ciutat de Luxemburg.	Productes de neteja. El subministrament de productes i serveis de neteja.	Procediment obert.	Les especificacions tècniques es van desenvolupar en una etapa primerenca conjuntament amb l'Oficina de Protecció Ambiental de Luxemburg. L'anàlisi va trobar que només el 15% dels productes utilitzats anteriorment estaven lliures de substàncies nocives.	Les especificacions tècniques de la nova licitació incloïen una llista de substàncies prohibides en els productes i criteris d'adjudicació per reduir l'ús d'altres.	El mercat es va ajustar ràpidament i quatre empreses van presentar ofertes. Amb aquest enfocament, la ciutat va poder crear un entorn més saludable tant per als seus treballadors com per als ciutadans.
Ministeri de Medi Ambient i Aigua de Bulgària	Subministrament de material reciclat. Fibra 100% reciclada en fer comandes de paper per a l'oficina.	1r. Procediment obert. 2n. Acord marc	Una anàlisi de mercat prèvia a la contractació va revelar que es podia canviar a un paper més ecològic sense augmentar el preu.	Fibra 100% reciclada en fer comandes de paper per a l'oficina.	Després de l'exitosa adquisició del Ministeri, l'Organisme Central de Compres de Bulgària també va promoure un acord marc per al subministrament de paper 100 % reciclat a diverses autoritats públiques.
Ciutat de Miskolc. Hongria.	Subministrament de productes químics menys tòxics. Contracte de subministrament d'acetat de calci i magnesi per desglaç de carreteres.		La ciutat va buscar comprar alternatives més ecològiques per a diversos dels seus requeriments. Per exemple, per al desglaç hivernal de les carreteres, la ciutat va canviar el clorur de sodi per acetat de calci i magnesi (CMA), una substància menys corrosiva que no augmenta els nivells de sodi a l'aigua potable.	La descongelació del servei de carretera s'ha de realitzar amb acetat de calci i magnesi.	

El projecte RETHINKWASTE ha rebut finançament del Programa LIFE de la Unió Europea.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva d'ARC i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Unió Europea.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 Llicència pública internacional (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>)

Ciutat de Kolding, Dinamarca.	Etiqueta ecològica. Criteris d'etiquetatge incorporats a les adquisicions sempre que sigui possible.			Els criteris aplicables de les etiquetes ecològiques s'insereixen directament en les especificacions tècniques i/o criteris d'adjudicació. S'afirma que una còpia del certificat d'etiqueta ecològica es considera una verificació completa que es compleixen els criteris, però també que s'acceptarà documentació alternativa.	Incorporada amb considerable èxit. Les licitacions que utilitzen criteris d'etiqueta ecològica inclouen productes de neteja, paper de còpia, uniformes, serveis de bugaderia (per al detergent utilitzat), serveis d'impressió (per al paper utilitzat), mocadors, etc.
Diputació Provincial de Gipuzkoa. País Basc. Espanya.	Manteniment sostenible d'edificis. Contracte de manteniment de dos edificis. Sostenibilitat ambiental dels serveis.	Procediment obert.		Els criteris de selecció inclouen el requisit que els licitadors designessin un enginyer o arquitecte tècnic responsable de coordinar els serveis de manteniment. Aquesta persona compta amb la formació, els coneixements i l'experiència adequats en matèria mediambiental associada al manteniment, inclosa l'eficiència energètica i la gestió de residus.	
Ciutat de Ghent. Bèlgica.	Paper i subministraments d'oficina sostenibles. Contracte de subministrament de paper i oficina.	Contracte marc de 4 anys.		Tots els productes de la licitació inclouen criteris ecològics i especificacions tècniques. Les clàusules d'execució del contracte inclouen un requisit per a una reducció de les entregues en un 85 % (d'una vegada al dia a una o dues vegades al mes).	També es van atorgar punts addicionals per solucions més ecològiques, la qual cosa va resultar en opcions d'empaquetat sostenible que es van oferir en les licitacions. La licitació va aconseguir menors emissions de CO2 a partir de la disminució en la freqüència d'entrega i noves opcions d'empaquetat.
Municipalitat de Herning. Dinamarca.	Compra d'uniformes. Compra de nous uniformes per al departament d'operacions tècniques.		El municipi va buscar adquirir nous uniformes per al seu departament d'operacions tècniques, amb l'objectiu d'estendre la seva vida útil i realitzar un ús més eficient.	Va desenvolupar especificacions tècniques i clàusules d'execució de contractes relacionades amb el manteniment, la reparació i el reciclatge.	En arrendar uniformes a través d'un model de servei, i incloure clàusules de contracte de reutilització i reciclatge, va ser possible estendre la vida útil dels uniformes, estalviant un estimat de 6.700 € i 1.011 tones d'emissions de CO2 durant quatre anys.
Ciutat de Torí. Itàlia.	Conceptes circulars a la restauració escolar. Contracte de subministrament de restauració escolar sostenible.			La ciutat va introduir diverses mesures, que van incloure exigir l'ús d'electrodomèstics de baix consum i transport de baix impacte ambiental, així com reduir significativament els envasos i els residus, i afavorir els productes reutilitzables i emplenables on l'envàs és inevitable. A més, es va exigir als contractistes que canviessin l'ús de plats de plàstic per plats reutilitzables.	El requisit de passar de l'ús de plàstic a únicament plats reutilitzables, va resultar en una reducció de 157 tones / any de residus plàstics.

El projecte RETHINKWASTE ha rebut finançament del Programa LIFE de la Unió Europea.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva d'ARC i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Unió Europea.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 Llicència pública internacional (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>)

Ciutat de Barcelona. Catalunya. Espanya.	Servei de recollida de residus municipals. Les mesures sostenibles inclouen, entre d'altres, vehicles sostenibles.	Procediment obert.		Quan un vehicle ha de ser reemplaçat, el reemplaçament ha de ser seguit un ordre sostenible de prioritats: 1. Elèctric; 2. Elèctric híbrid endollable; 3. Híbrid elèctric i gas; 4. Motors tèrmics de gasolina i 5. Motors tèrmics dièsel.	
Ciutat de Mataró. Catalunya. Espanya.	Servei de recollida de residus municipals. Les mesures sostenibles inclouen, entre d'altres, subministraments ecològics, reducció de gasos d'efecte hivernacle i l'ús de pneumàtics de baix consum.	Procediment obert.		Els criteris d'adjudicació assignen el màxim nombre de punts al menor impacte ambiental per a cada producte (maquinària, contenidors, vestuari del personal, etc.). Els criteris d'adjudicació també assignen el màxim nombre de punts a les propostes amb menys emissions de gasos amb efecte d'hivernacle ja els pneumàtics més eficients en combustible.	

Font: Dades i descripcions d'exemples de CPV s'han obtingut del EU Handbook, 2016, EU Good practice and guidance, 2017 i Documents de Contractació dels municipis de Barcelona i Mataró.

REFERÈNCIES

European Commission. A handbook on green public procurement. 3rd edition. 2016.

<https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>

European Commission. Public Procurement for a Circular Economy. Good practice and Guidance. 2017.

https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Public_procurement_circular_economy_brochure.pdf

European Commission's Green Public Procurement (GPP) Training Toolkit on GPP & the Circular Economy. 2019.

http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

Pernas García, J. (2022). Medidas de contratación pública en la Ley 7/2022, de 8 de abril, de Residuos y suelos contaminados para una economía circular. Observatorio Contratación pública (España).

| ENT environment & management
(Serveis de Suport a la Gestió S.L.)

B-62795372

Josep Llanza, 1-7, 2n 3a

08800 Vilanova i la Geltrú

+34 93 893 51 04

info@ent.cat | www.ent.cat

@ENTmediambient

ENTmediambient

ENT Environment & Management

ENT environment & management

ENT Environment and Management dispone de los certificados de los sistemas de gestión de acuerdo con las normas ISO 9001:2015 e ISO 14001:2015. Más información [AQUÍ](#)

